

สรุป อภิปราย และ เสนอแนะ

ในการวิจัย เรื่องประสิทธิผลของสื่อเสียงตามสายที่มีต่อความรู้ ทักษะและการปฏิบัติตน เกี่ยวกับการสุขาภิบาลอาหารของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ เป็น 4 ส่วน ซึ่งสรุปผลได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีจำนวน 200 คน เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุระหว่าง 26-35 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ โดยมากมีอาชีพรับจ้าง สถานภาพสมรส ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่แต่งงานแล้ว ทางด้านฐานะทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่มีฐานะอยู่ในระดับต่ำ

2. การเปิดรับข่าวสารทางสื่อเสียงตามสายและความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อเสียงตามสาย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับฟังข่าวสารต่าง ๆ จากสื่อเสียงตามสายในช่วงเช้า ระดับการเปิดรับข่าวสารจากสื่อเสียงตามสายในแต่ละสัปดาห์ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำ ทางด้านระยะเวลาที่เหมาะสมของแต่ละรายการที่ออกอากาศทางสื่อชนิดนี้ ส่วนใหญ่ เห็นว่า ควรอยู่ในช่วง 51-60 นาที

ส่วนความคิดเห็นต่อสื่อเสียงตามสาย ส่วนมากเห็นว่า ควรมีการปรับปรุงสื่อเสียงตามสายนี้ โดยต้องการให้ปรับปรุงด้านเทคนิคคือ ความดัง-ค่อย ความชัดเจนของเสียงมากที่สุด ด้านความต้องการรายการความรู้ในแต่ละด้าน ส่วนใหญ่ต้องการรับฟังรายการข่าวทั่วไป ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการนำเสนอรายการ ส่วนใหญ่ชอบแบบบทความประกอบเพลง ส่วนเพลงที่ชอบ

นั้น กลุ่มตัวอย่างชอบ เพลงสดริงสมัยใหม่ เป็นส่วนมาก ทางด้านแหล่งของข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพอนามัย ส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด

3. การรับฟังรายการความรู้เกี่ยวกับการสุขภาพอาหาร (รายการคุยเฟื่องเรื่องอาหาร)

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับความรู้จากรายการนี้พอสมควร และคิดว่าเนื้อหาความรู้จากรายการสามารถเข้าใจได้ง่าย แต่ส่วนมากจะนำความรู้จากรายการไปปฏิบัติบ้าง เป็นบางครั้งเท่านั้น และส่วนใหญ่ต้องการให้มีรายการความรู้ด้านนี้อีกต่อไป

4. การทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัยยืนยันสมมติฐานข้อที่ 1 และ 4 คือ สมมติฐานข้อที่ 1 หลังการเปิดรับความรู้ทางสื่อเสียงตามสาย กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เพิ่มขึ้น ทศนคติเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น และการปฏิบัติตนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ถูกต้องยิ่งขึ้น

สมมติฐานข้อที่ 4 ความรู้ด้านการสุขภาพอาหาร มีความสัมพันธ์กับทศนคติด้านการสุขภาพอาหาร และการปฏิบัติตนด้านการสุขภาพอาหาร

สมมติฐานข้อที่ 2 ซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทางเศรษฐกิจและสังคม กับการเปิดรับข่าวสารทางสื่อเสียงตามสาย ปรากฏว่าผลการวิจัยไม่ยืนยันสมมติฐาน คือ อายุ การศึกษา และฐานะทางเศรษฐกิจ ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารทางสื่อเสียงตามสายเลย

สมมติฐานข้อที่ 3 ซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ กับการความรู้ ทศนคติ และการปฏิบัติตนด้านการสุขภาพอาหาร ปรากฏว่าผลการวิจัยยืนยันสมมติฐาน ดังนี้

อายุ มีความสัมพันธ์ เชิงลบกับความรู้และการปฏิบัติตนด้านการสุขาภิบาลอาหาร คือผู้ที่มีอายุน้อย จะมีความรู้ด้านการสุขาภิบาลอาหารสูง และมีการปฏิบัติตนด้านการสุขาภิบาลอาหารที่ถูกต้องลักษณะ ส่วนผู้ที่มีอายุมาก จะมีความรู้ด้านการสุขาภิบาลอาหารต่ำ และมีการปฏิบัติตนด้านการสุขาภิบาลอาหารที่ไม่ถูกต้องลักษณะ

การศึกษา มีความสัมพันธ์ เชิงบวก กับความรู้และการปฏิบัติตนด้านการสุขาภิบาลอาหาร คือ ผู้ที่มีการศึกษาสูงจะมีความรู้ด้านการสุขาภิบาลอาหารสูง และมีการปฏิบัติตนด้านการสุขาภิบาลอาหารที่ถูกต้องลักษณะ ส่วนผู้ที่มีการศึกษาต่ำจะมีความรู้ด้านการสุขาภิบาลอาหารต่ำ และมีการปฏิบัติตนด้านการสุขาภิบาลอาหารที่ไม่ถูกต้องลักษณะ

ส่วนผลการวิจัย ซึ่งไม่ยืนยันสมมติฐานดังกล่าว ปรากฏผลดังนี้

ฐานะทางเศรษฐกิจ และจำนวนสมาชิกในครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ และการปฏิบัติตนด้านการสุขาภิบาลอาหาร

อายุ การศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ และจำนวนสมาชิกในครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติด้านการสุขาภิบาลอาหาร

อภิปรายผลการวิจัย

ลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง อยู่ในวัย 26-35 ปี ซึ่งเป็นวัยที่อยู่ในช่วงคนที่แต่งงานแล้ว และผู้หญิงมัก เป็นผู้ที่รับผิดชอบด้านอาหารการกินในครอบครัว

อาชีพ กลุ่มตัวอย่างมีอาชีพรับจ้าง และจบชั้นประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งตรงกับรายงานการสำรวจประเภทอาชีพของครอบครัวต่าง ๆ ในชนบทของจังหวัดชลบุรีที่พบว่าประชากรมีอาชีพทางด้านรับจ้างแรงงานมากที่สุด (สำนักงานเทศบาลเมืองชลบุรี 2529 : 54)

ฐานะทางเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่มีฐานะต่ำ อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาค้างนี้ มีอาชีพรับจ้างเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งโดยทั่วไปกลุ่มอาชีพรับจ้างมักมีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำกว่ากลุ่มอาชีพอื่น ๆ

การเปิดรับข่าวสารทางสื่อเสียงตามสาย และความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อเสียงตามสาย

กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารจากสื่อเสียงตามสายในช่วงเช้า และช่วงเย็นในจำนวนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 49.0 และ 42.5 ตามลำดับ เนื่องจากเป็นช่วงเวลาก่อนออกจากบ้านไปทำงาน และเป็นช่วงที่กลับจากทำงานมาถึงบ้านแล้ว

ความคิดเห็นต่อสื่อเสียงตามสายส่วนใหญ่เห็นว่า ควรปรับปรุงด้านเทคนิค คือความดัง-ค่อย, ความชัดเจนของเสียง เนื่องจากระบบเสียงตามสายของเทศบาล เมืองชลบุรีในปัจจุบัน ยังไม่มีคุณภาพดี เท่าที่ควร

ประเภทของรายการ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ชอบฟังรายการข่าวทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 55.0 เนื่องจากสภาพสังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้บุคคลต้องแสวงหาข่าวสารอยู่เสมอ

รูปแบบของรายการ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ชอบรายการแบบบทความประกอบเพลง เนื่องจากสังคมไทยชอบความสนุกสนาน รายการที่สอดแทรกความบันเทิงประเภทนี้ จึงเป็นที่นิยม ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะจากการวิจัยของธนพล โฉมสุวรรณ (2525 : 61) ที่กล่าวว่า ควรมีการเสนอรายการแบบรายการบันเทิง แล้วสอดแทรกเนื้อหาที่ต้องการอยู่ภายใน

แหล่งข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพอนามัย ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างจะได้รับข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด เนื่องจากจังหวัดชลบุรีอยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร และสามารถเปิดรับสื่อมวลชนทุกแขนงได้ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อโทรทัศน์

การรับฟังรายการความรู้เกี่ยวกับการสุขาภิบาลอาหาร

ความรู้ที่ได้รับจากรายการ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับความรู้จากรายการ "คุยเพื่อเรื่องอาหาร" พอสมควร เนื่องจากความรู้ด้านการสุขาภิบาลอาหารนี้ เป็นเรื่องที่ค่อนข้างใหม่สำหรับสังคมไทย

ความเข้าใจในเนื้อหา กลุ่มตัวอย่างคิดว่า เนื้อหาความรู้ในรายการนี้สามารถเข้าใจได้ง่าย เนื่องจากศัพท์ที่ใช้และลักษณะของการใช้ภาษาในรายการเป็นศัพท์ที่ค่อนข้างง่าย และการใช้ภาษาตรงไปตรงมา

การนำความรู้ไปปฏิบัติ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่นำความรู้จากรายการไปปฏิบัติบ้างเป็นบางครั้ง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติที่ไม่ถูกสุขลักษณะให้ถูกต้องตามหลักการสุขาภิบาลอาหารนั้น ในช่วงแรก ๆ ผู้ปฏิบัติที่ไม่เคยชินอาจจะรู้สึกขัดกับความรูสึก (การปฏิบัติ) เดิมอยู่บ้าง และการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติตนในด้านใด ๆ โดยทันทีทันใด เป็นเรื่องที่ค่อนข้างยาก หากไม่มีเหตุการณ์หรือปัจจัยที่สำคัญมากระตุ้น

การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้ว่า การเปิดรับความรู้ด้านการสุขาภิบาลอาหารทางสื่อเสียงตามสาย ทำให้เกิดการเพิ่มพูนความรู้ เพิ่มทัศนคติ และเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติตนด้านการสุขาภิบาลอาหาร ผลการวิเคราะห์พบว่า เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เพราะหลังจากมีการให้ความรู้ โดยออกกระจายเสียงรายการความรู้ด้านการสุขาภิบาลอาหารทางสื่อเสียงตามสายของเทศบาลแล้ว ประชาชนที่รับฟังรายการนี้มีการเพิ่มความรู้ เปลี่ยนแปลงทัศนคติ และการปฏิบัติตนด้านการสุขาภิบาลอาหารได้ถูกสุขลักษณะยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีทางการสื่อสารของโรเจอร์ (E.M. Rogers 1973 : 49) ที่กล่าวถึงผลของการสื่อสารว่า ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติของผู้รับสาร ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทั้งสามประการนี้มักเกิดต่อเนื่องกันไป กล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงทางด้านความรู้มักจะตามมาด้วยการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และท้ายที่สุดจะมีการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติตามมา นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัย

ของธนพล โฉ่สุวรรณ (2525 : 59) ซึ่งพบว่า ประสิทธิภาพของการให้ความรู้โดยใช้สื่อเสียงตามสายก่อให้เกิดการเพิ่มความรู้เกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น ในรูปเทศบาลของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรี และสุทธิลักษณ์ สมิตะศิริ (2525 : 94) ได้สรุปไว้ว่า บทบาทของเครื่องบันทึกเสียงสามารถเปลี่ยนแปลงความรู้ และทัศนคติด้านโภชนาการของมารดาในเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

รุจิรารัตน์ ชูทองรัตน์ (2525 : 63) พบว่า การให้ความรู้เรื่องการปฏิบัติตนระหว่างตั้งครรภ์โดยใช้สื่อบุคคลและภาพพลิก มีประสิทธิภาพก่อให้เกิดการเพิ่มความรู้ และเปลี่ยนแปลงทัศนคติในทางที่ดีขึ้น และวชิราภรณ์ เรืองไพบูลย์ (2528 : 57) พบว่า สไลด์ประกอบเสียงและภาพพลิกประกอบคำบรรยาย ทำให้เกิดการเพิ่มความรู้เรื่องภูมิคุ้มกันโรคแก่มารดาหลังคลอดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้ว่า สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจอันได้แก่ อายุ การศึกษา และฐานะทางเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารทางสื่อเสียงตามสาย ผลการวิเคราะห์พบว่า อายุ การศึกษา และฐานะทางเศรษฐกิจ ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารทางสื่อเสียงตามสาย ซึ่งเป็นการปฏิเสธสมมติฐาน อาจเนื่องจากการกระจายเสียงของสื่อเสียงตามสาย เป็นการส่งเสียงออกสู่ที่สาธารณะ ผู้ที่อยู่ในรัศมีของการกระจายเสียงย่อมได้ยินได้ฟังข่าวสารจากสื่อเสียงตามสายทั้งสิ้น

ผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เพ็ญศรี วงศ์ลิโรจน์กุล (2525 : ๑) ที่พบว่า อายุ การศึกษา และฐานะทางเศรษฐกิจ ที่แตกต่างกันไม่มีความแตกต่างกันต่อการเปิดรับข่าวสารทางสื่อเสียงตามสาย แต่ขัดกับผลการวิจัยของ ธนพล โฉ่สุวรรณ (2525 : ๑) ที่พบว่า อายุ การศึกษา และฐานะทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน เปิดรับข่าวสารทางสื่อเสียงตามสายแตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 3 ที่ตั้งไว้ว่า สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจอันได้แก่ อายุ การศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ และจำนวนสมาชิกในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติตนทางด้านการสุขาภิบาลอาหาร ผลการวิเคราะห์พบว่า

อายุและการศึกษา มีความสัมพันธ์กับ ความรู้ และการปฏิบัติตนด้านการสุขาภิบาลอาหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งยืนยันสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยผู้ที่มีอายุน้อยจะมีความรู้สูง และมีการปฏิบัติตนที่ถูกสุขลักษณะ ส่วนผู้ที่มีอายุมากจะมีความรู้ต่ำ และมีการปฏิบัติตนที่ไม่ถูกสุขลักษณะ

ผู้ที่มีการศึกษาจะมีความรู้สูงและมีการปฏิบัติที่ถูกสุขลักษณะ ส่วนผู้ที่มีการศึกษาต่ำจะมีความรู้ต่ำและมีการปฏิบัติตนที่ไม่ถูกสุขลักษณะ

ผลการวิจัยสอดคล้องกับการศึกษาของลักขณา มนธาตุผลิต (2523 : 28) ซึ่งได้สรุปไว้ว่า ผู้ที่มีอายุน้อยจะได้รับความรู้เพิ่มขึ้นมากกว่าผู้ที่มีอายุมาก และผู้ที่มีการศึกษาสูงจะได้รับความรู้เพิ่ม เติมขึ้นมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำ

ส่วนผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของฐานะทาง เศรษฐกิจ และจำนวนสมาชิกในครอบครัว กับความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติตนด้านการสุขาภิบาลอาหาร พบว่า ไม่มี ความสัมพันธ์กัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากความรู้ด้านการสุขาภิบาลอาหาร พบว่า ไม่มี ความสัมพันธ์กัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากความรู้ด้านการสุขาภิบาลอาหารยังอยู่ในวงแคบ การเผยแพร่เน้นที่เป้าหมายค่อนข้างจำกัด เช่น เน้น เฉพาะผู้ประกอบการค้าในร้านอาหารและโรงอาหารในโรงเรียน จึงอาจเป็นสาเหตุทำให้ ประชาชนทั่วไปยังไม่มีความรู้ในเรื่องนี้มาก่อน ไม่ว่าจะมีโอกาสพบและฐานะทางเศรษฐกิจจะระดับใด ก็ตาม ใน เรื่องของทักษะคิดและการปฏิบัติตนก็เช่นเดียวกัน เมื่อประชาชนขาดความรู้ด้านการ สุขาภิบาลอาหารเสียแล้ว จึงมักยึดถือและปฏิบัติต่อ ๆ กันมาตามประเพณีเดิมของตน

ผลการวิจัยสอดคล้องกับการวิจัยของ ดวงทิพย์ วรพันธุ์ (2525 : จ) ที่พบว่าสตรีที่มีรายได้ของครอบครัว รายได้พิเศษของตนเองต่อเดือน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกันจะมีความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติด้านโภชนาการไม่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของอายุ การศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ และจำนวนสมาชิกในครอบครัว พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติด้านการสุขาภิบาล อาจเนื่องมาจากสาเหตุที่กล่าวข้างต้นแล้วว่า ความรู้ด้านการสุขาภิบาลอาหารยังอยู่ในวงแคบ ทำให้ทัศนคติของประชาชนในเรื่องนี้เป็นไปตามประสบการณ์เดิมของแต่ละบุคคล ซึ่งส่วนใหญ่มักคำนึงถึงแต่ความสะดวกสบายและรสชาติของอาหารเป็นหลัก มากกว่าที่จะคำนึงถึงความสะอาดและความปลอดภัยของอาหาร

สมมติฐานข้อที่ 4 ที่ตั้งไว้ว่า ระดับความรู้มีความสัมพันธ์กับทัศนคติและการปฏิบัติตนด้านสุขาภิบาลอาหาร ผลการวิเคราะห์พบว่า เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือหลังการเปิดรับความรู้เรื่องการสุขาภิบาลอาหารทางสื่อเสียงตามสายแล้ว ประชาชนมีความรู้เพิ่มขึ้น เปลี่ยนแปลงทัศนคติและการปฏิบัติตนไปในทางที่ถูกส่วลักษณะยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีทางการสื่อสารของโรเจอร์ (E.M. Rogers 1973 : 49) ที่กล่าวถึงผลของการสื่อสารว่าทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติของผู้รับสาร ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทั้งสามประการนี้ มักเกิดขึ้นต่อเนื่องกันไป กล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงทางด้านความรู้ มักจะตามมาด้วยการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และท้ายที่สุดจะมีการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติตามมา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ซิม (Sims 1978 : 147-154) ซึ่งศึกษาภาวะโภชนาการของหญิงแม่ลูกอ่อน และพบว่าความรู้ทางโภชนาการมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อโภชนาการ และพฤติกรรมการบริโภคอาหารหลัก 4 หมู่ ได้แก่ โปรตีน พลังงาน นม และวิตามินซี

ชวาร์ทซ์ (Schartz 1975 : 28-31) ได้ศึกษาความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติตนทางด้านโภชนาการของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาสองกลุ่ม โดยกลุ่มหนึ่งไม่เคยเรียนวิชาอาหารและโภชนาการ อีกกลุ่มหนึ่งเรียนวิชานี้ ปรากฏผลว่าคะแนนการทดสอบความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติตนทางโภชนาการของนักเรียนทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน และพบว่าความรู้

กับทัศนคติ และทัศนคติกับการปฏิบัติตนในเรื่องดังกล่าวมีความสัมพันธ์กัน แต่ความรู้กับการปฏิบัติทางโภชนาการไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิจัยครั้งนี้ขัดแย้งกับการศึกษาของอุดม คมพัยมค์ และคณะ (2521 : 55) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาวะสุขาภิบาลร้านจำหน่ายอาหารในเขตพญาไท กรุงเทพมหานคร พบว่า ความรู้ความเข้าใจในสุขวิทยาส่วนบุคคลของผู้สัมผัสอาหารในแต่ละเรื่องส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี (มากกว่าร้อยละ 70) แต่ในทางปฏิบัติผู้สัมผัสอาหารกลับยึดเอาความสะดวกสบาย ความเคยชิน มั่งง่าย มากกว่าที่จะปฏิบัติตามความรู้ความเข้าใจที่ตนเองมีอยู่ และการศึกษาของ ผาสวรรณ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา และคณะ (2523 : 50) เรื่องการศึกษาเปรียบเทียบความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติตนเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของนักเรียนโรงเรียนมัธยมสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒและโรงเรียนสายน้ำผึ้งพบว่า นักเรียนโรงเรียนสายน้ำผึ้งมีความรู้และทัศนคติดีว่านักเรียนโรงเรียนมัธยมสาธิต ส่วนการปฏิบัติปรากฏผลตรงกันข้ามคือโรงเรียนมัธยมสาธิตมีการปฏิบัติตนถูกต้องมากกว่านักเรียนโรงเรียนสายน้ำผึ้ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้มีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ควรมีการวิจัยในท่านองเดียวกันในวงกว้าง โดยศึกษาประชากรในเขตเทศบาลอื่น ๆ ที่มีระบบการกระจายเสียงสื่อเสียงตามสายแต่ละภาคของประเทศ เพื่อทราบปัจจัยเกี่ยวกับสังคมและเศรษฐกิจ ตลอดจนลักษณะการสื่อสารเฉพาะของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละภาคแต่ละท้องถิ่นด้วย

2. การวิจัยแบบ Quasi-Experimentation มีข้อจำกัดและมีเงื่อนไขเกี่ยวกับผลที่เกิดจากการศึกษาทดลอง การกำหนดกลุ่มตัวอย่างจึงควรมีก่อนควบคุมด้วย เพื่อสามารถวิเคราะห์เปรียบเทียบผลที่ศึกษาในระหว่างกลุ่ม เพื่อให้ภาพที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

3. ควรศึกษาสื่ออื่น ๆ นอกเหนือจากสื่อเสียงตามสาย เช่น สื่อโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ หรือสื่อบุคคล เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลของสื่อแต่ละประเภท และเพื่อการวางแผนการให้ความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ควรใช้เวลาการศึกษาที่ยาวนานขึ้น โดยเฉพาะช่วงออกอากาศเผยแพร่ความรู้ ทั้งนี้ เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีโอกาสได้รับความรู้ได้เต็มที่ และมีระยะเวลาที่ยาวนานที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของตนอย่างถาวร นอกจากนี้ บท (Script) ควรเน้นการโน้มน้าวใจผู้รับสารมากกว่าการให้ความรู้เพียงอย่างเดียว

5. ข้อคำถามบางข้อในแบบสัมภาษณ์ เช่น คำถามหมวดฐานะทางเศรษฐกิจ ผู้วิจัยได้คิดขึ้นเอง ทำให้ค่าความเชื่อถือได้ของข้อมูลในส่วนนี้ค่อนข้างต่ำ ดังนั้น การตั้งข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์หรือแบบสอบถาม ควรมิงงานวิจัยอื่นที่ยืนยันได้ว่าข้อคำถามนั้นมีความเชื่อถือได้ ซึ่งจะช่วยให้ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยน่าเชื่อถือมากขึ้น

6. การเผยแพร่ความรู้ด้านการสุขาภิบาลอาหารทางสื่อเสียงตามสาย ควรคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการรับฟังของกลุ่มเป้าหมาย นั่นคือ รูปแบบของรายการ ควรเป็นรายการข่าวที่สอดแทรกความบันเทิงไว้ด้วย นอกจากนี้ระยะเวลาที่เหมาะสมของรายการควรอยู่ในช่วง 51-60 นาที และควรออกอากาศในช่วงเช้าและช่วงเย็น จะทำให้ผู้ฟังสนใจรับฟังมากขึ้น

7. ส่วนใหญ่กลุ่มคนที่รับฟังรายการต่าง ๆ จากสื่อเสียงตามสายของเทศบาลเมืองชลบุรี มักเป็นคนที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา และมีอาชีพรับจ้าง ดังนั้น ข่าวสารความรู้ที่ออกอากาศทางสื่อชนิดนี้จึงควรใช้ภาษาง่าย ๆ มีลีลาการนำเสนอที่ดึงดูดและน่าสนใจ นอกจากนี้

ควรปรับปรุงสื่อเสียงตามสายทางด้านเทคนิค คือ ความดังค่อย และความชัดเจนของเสียง เพื่อ
ประสิทธิภาพของการรับฟัง

8. การดำเนินงานเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารใด ๆ ก็ตาม ควรมีการประเมินผลรายการ
เป็นระยะ ๆ เพื่อทราบความต้องการของผู้รับสาร และความเหมาะสมของรายการ เพื่อนำมา
ปรับปรุงรายการให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับสารมากที่สุด

ศูนย์วิทยุโทรทัศน
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย